

NEDELJA

NEDELJNI PREGLED VAŽNIJIH DOGAĐAJA U SVETU NAFTE I GASA

4 oktobar 2013

NEDELJA OTKAZA

[SHELL: NEISPLATIVO](#)

[VENEUELA RIZIČNA?](#)

[TRANSNJEFT: NE ROSNJEFTU](#)

[2013: ZA ZABORAV](#)

[OTKAZ BANKSTERIMA?](#)

[POLITIKA OKO GASOVODA](#)

[ALMUNIA DIGAO PRST](#)

[BLEF BUDIMPEŠTE?](#)

DENVER – Posle 31. godine eksperimentisanja, Royal Dutch Shell je odlučio ove nedelje da odustane od svog pilot projekta eksploatacije naftnih škriljaca na zapadu Kolorada, uprkos potencijalnim rezervama procenjenim na ravno 800 milijardi (rpt milijardi) barela nafte. Analizirajući odluku anglo-holandskog

kolosa, naftni ekspert Kurt Cobb u članku za oilprice.com konstatuje da je odgovor jednostavan: “Bilo bi potrebno previše energije za proizvodnju energije”. Shellov proces bi, naime, zahtevao obilne količine električne energije za zagrevanje stena kroz bušotine kako bi se oslobodili zarobljeni uvoštani ugljovodnici i potom procesuirali u sintetički oblik sirove nafte. U svom probnom projektu kompanija je tri godine zagrevala podzemne stene pre nego što je izvukla tečnosti na površinu radi daljeg procesuiranja. Odnos dobijene i upotrebene energije iznosio je 2 prema 1. Matematika postaje jasna, ako se zna da je postojeći odnos dobijene i utrošene energije pri proizvodnji nafte oko 20 prema 1. Dodatni problem u tom delu Kolorada, poznatog po decenijskim sušama, je ogromna količina vode potrebna u ovom tehnološkom postupku. Cobb zaključuje da iskustvo Shella i pre njega kompanije Chevron, koja se lane povukla iz sličnog projekta, pokazuje da postojeće tehnologije još nisu u stanju da prebrode prirodne prepreke, niti učine teorije o naftnom škriljnom bumu ekonomski realnim.

LONDON – Eksperti prognoziraju crne izglede evropskim naftnim kompanijama za ostatak godine, posle teškog drugog kvartala u kome su one bile pogođene opadajućim cenama nafte i većim oporezivanjima. Individualne kompanije koje rade na području EU prijavile su gubitke na bazi određenih faktora, prenosi portal valuwalk.com. British Petroleum slabije od očekivanih rezultata pripisuje višim porezima i manjoj zaradi od poslova sa Rosnjeftom. Ruska kompanija je zabeležila manju zaradu zbog visokih troškova, nepovoljnog odnosa rublje i dolara i slabe potražnje za naftom i derivatima. Eni je takođe zabeležio slabiju od očekivane zarade zbog pada cena i potrošnje nafte i nestabilnosti u Nigeriji i Libiji, dok Statoil opadajući profit pripisuje niskim cenama nafte i lošijom prodajom, kao i slabim rafinerijskim pokazateljima. Među faktorima koji će uticati na poslovanje eksperti ukazuju na neplanirana zatvaranja proizvodnih pogona na Severnom moru (prvenstveno Total, Dong Energy i ADNOC), kao i izostanak rasta u zapadnom Sibiru, jednom od najstarijih naftnih područja u Rusiji. Lukoil je nedavno upozorio da tamo više nema izgleda za rast, bez uvođenja novih proizvodnih tehnologija. Te tehnologije se, međutim, teško mogu upotrebiti u Rusiji zbog regulatornih pravila u toj zemlji, napominje portal. Zbog ovih faktora analitičari su srezali EPS (Earnings per share) procene za evropske integrisane naftne kompanije za 2013. za više od 1,5%. Kompanije koje imaju veće udele u privredama u razvoju mogle bi bolje da prežive u ovim teškim vremenima od onih koje su u celini usmerene na poslove u Evropi.

MOSKVA - LUKoil planira da izađe iz ruskog konzorcijuma koji razvija velike naftne projekte u Venecueli, saznaje u sredu **Reuters** iz izvora bliskog ruskoj kompaniji. Izvor navodi da bi postupak mogao potrajati nekoliko meseci, ali ne navodi razloge povlačenja druge po snazi ruske naftne kompanije. LUKoil nije želeo da komentariše vest koju je prethodno objavio i dnevnik **Kommersant**. Kompanija je uključena u projekte razvoja teške nafte u slivu reke Orinoko kao deo konzorcijuma Junin-6, koji predvodi Rosnjeft.

Kommersant piše da je o prodaji udela od 20%, “radi optimizacije portfolija”, čelnik Lukoila Vagit Alekperov pre mesec dana razgovarao sa kolegom iz Rosnjefta Igorom Sečinom. Pre toga su projekat, u kome je i Gasprom njeft, napustili TNK-BP (kasnije kupljen od Rosnjefta) i Surgutneftegas, pa analitičar u moskovskom Nacionalnom fondu za energetska bezbednost Aleksandar Pasečnik ocenjuje da se konzorcijum raspada zbog nestabilnog političkog režima uspostavljenog posle smrti Huga Chaveza.

MOSKVA – Ruski Transnjeft odustao je od posla gradnje kraka naftovoda ESPO za Rosnjeftovu rafineriju

Komsomolsk (8 mil.tona) na dalekom istoku Rusije zbog očekivanog zamrzavanja transportnih tarifa, rekao je jedan od čelnika naftovodnog monopoliste. Komsomolsk se za sada snabdeva naftom isključivo železnicom. Rusija će 2014. zamrznuti cene transporta u regulisanim sektorima energetike radi suzbijanja inflacije, zbog čega kompanije režu investicione planove. Tarife od transporta su jedini izvor prihoda Transnjefta, pa

kompanija procenjuje da će joj ova mera smanjiti prihode za preko 30 milijardi rubalja (oko 930 miliona dolara). Prvi potpredsednik Transnjefta Maksim Grišanin rekao je novinarima da se posle 1. oktobra 2013. ne očekuju povećanje cena transporta nafte. **Reuters**

NJUJORK - U 2013. je zabeleženo već treći put u više od 10 godina da su naftne firme odvojile manje novca za investicije u naftnom sektoru nego što im to dopušta zarada. Pad investicija tumači se prošlogodišnjim prognozama sniženja cena sirove nafte, kao i rastom pritiska deoničara za većom finansijskom disciplinom. Uz to, neizgrađenost naftne i gasne infrastrukturne između novih proizvodnih polja i tržišta usporavaju investicije u projekte. Stoga američki naftaši, kojima su proteklih godina investicije rasle dvocifrenim ritmom, sada najavljuju za ovu godinu porast ulaganja od samo 3,4% u odnosu na 2012, prenosi portal *Oil and Gas Eurasia*.

MOSKVA – Rosnjeft je ponudio oko 1,5 milijardi dolara za kupovinu preostalih oko 5% deonica manjinskih akcionara njegove kompanije TNK-BP, koju je prošle godine kupio od BP-a i ruskog konzorcijuma AAR za 55 milijardi dolara i kasnije je preimenovao u RN-Holding. Ponuđena cena je 20 do 30 odsto iznad sadašnje tržišne vrednosti holdinga, ali *Reuters* iz izvora bliskih malim akcionarima saznaje da oni vrednuju taj udeo na 2,8

milijardi dolara - proporcionalno ceni koju je Rosnjeft platio BP-u i AAR-u.

NJUJORK – Lukoil je prvi na ovogodišnjoj Forbes-ovoj listi 200 najvećih ruskih privatnih kompanija, sa zaradom od 342 milijarde rubalja (10,5 mlrd.\$) u 2012. i prometom u vrednosti 112,2 mlrd.\$. Drugi na listi je takođe naftaš, Surgutnjeftegas sa prometom od 26,3 mlrd.\$, a treći telekomunikaciona firma VimpelCom (22,2 mlrd.\$). Forbes je prošle godine rangirao samo neizlistane ruske firme, pa je na prvom mestu bila naftno-gasna kompanija iz Tatarstana TAIF Group sa vrednošću prodaja od 13,4 mlrd.\$. *The Moscow Times*

HJUSTON – Kompaniji BP preti kazna do 18 milijardi dolara u drugoj rundi parničenja za nadoknadu štete

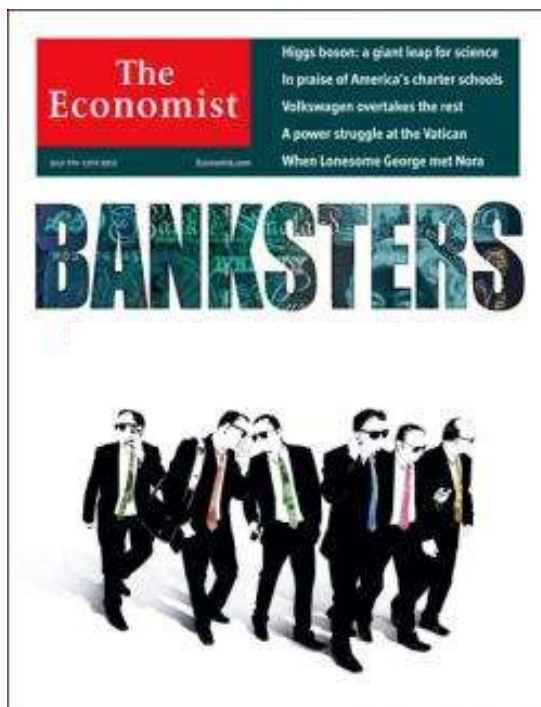
NASA Terra satelit - snimak od 24. maja 2010.

izazvane izlivanjem, prema tvrdnjama tužbe, blizu pet miliona barela nafte iz njenog izvora u Meksičkom zalivu, 2010. godine. Britanski kolos je za ove penale planirao svega 3,5 milijardi dolara. Očekuje se da drugo suđenje traje mesec dana i usmeriće se na dokazivanje količine izlivena nafte, jer BP navodi da se radi o 3,26 miliona barela. U aprilu ove godine je završena inicijalna faza procesa koja se fokusirala na obim štete koju su izazvali BP i njegovi partneri Transocean i Halliburton u eksploziji platforme Deepwater Horizon. Treća faza suđenja treba da utvrdi visinu kazne za BP. U martu 2012. britanski kolos je sklopio sporazum o kompenzaciji žrtava katastrofe u visini koja se procenjuje na 7,8 milijardi dolara.

offshore-technology.com

LONDON – Čelnici Royal Dutch Shell-a i Totala, Peter Voser i Christophe de Margerie, upozorili su u utorak na *Oil & Money* konferenciji u Londonu na posledice koje će njihove i druge kompanije imati ukoliko se ne uklone sankcije koje im zabranjuju poslovanje sa Iranom. Voser je konstatovao da će na duži rok iranski izvori nafte i gasa morati da se razviju kako bi zadovoljili potrebe tržišta. De Margerie je ovo dopunio apelom da se "što je pre moguće" ponovo dozvole poslovi sa Iranom. Shell je 1999., uprkos američkih sankcija, potpisao sa Iranom ugovor o razvoju dva offshore polja nafte u Persijskom zalivu, kompletirana 2005, dok je Total do 2009. bio uključen u razvoj ogromnog gasnog polja Južni Pars, takođe u vodama Zaliva. Od uvođenja naftnog embarga Iranu u Julu, Evropska unija je proširila sankcije na izvoz prirodnog gasa i opremu za brodogradnju. *The Telegraph*

VAŠINGTON – Grupa energetske, naftne i druge kompanije apelovala je u pismu upućenom 1. oktobra američkoj Centralnoj banci (Federal Reserve) da ne oduzima bankama pravo na kupoprodaju berzanskih roba, poput sirove nafte “jer bi to ugrozilo tržišta terminkim ugovorima koje oni koriste da bi smanjili rizike zbog promenljivih cena energenata. Pismo dolazi usred značajne revizije koju vodi vrh Fed-a u nastojanju da odredi ulogu koju bi najveće banke u zemlji trebalo da imaju na robnim tržištima. Više od godinu dana ispituju se vlasništva Wall Street-a nad naftovodima, metalima i drugim robama. Decenijama je u SAD bankama bilo zabranjeno poslovanje u berzanskoj trgovini, prvenstveno da bi se razdvojili poslovi bankarstva i trgovine. Delom i da bi se banke, u prvom redu Glodman Sachs i Morgan Stanley, sprečile da manipulišu tržištem, odnosno cenama pojedinih roba. Ta je praksa tiho ukinuta posle deregulacije bankarskih poslova u SAD devedesetih i

pojedinačnim dozvolama koje im je Fed odobravao posle 2000. **Wall Street Journal**

LONDON – Nekoliko značajnih novih pronalazaka nafte i prirodnog gasa u Alžiru trebalo bi da udvostruče proizvodnju gasa te zemlje u narednih sedam do deset godina, rekao je 1. oktobra za **Reuters** resorni ministar Jusef Jusfi. On je, na marginama naftnog skupa u Londonu, kazao da je Alžir otkrio oko 1

milijardu barela nafte u polju Hassi R'mel i otkrio ležišta nafte i gasa u zrelih bazenima Berkine i Illiza na jugoistoku. Potencijal proizvodnje nafte iz škriļjaca procenjen je na 8,5 do 14 biliona ekvivalentnih kubnih metara i preko 20 biliona m³ prirodnog gasa. Sa starenjem polja, alžirski izvoz gasa pao je na oko 50 milijardi m³, sa oko 70 mlrd. pre manje od deset godina. Proizvodnja nafte pala je sa 1,4 miliona barela na dan u 2008, na 1,2 mbd.

MOSKVA – Rusija je u septembru proizvodila 10,53 miliona barela nafte na dan i tako izjednačila post-sovjetski rekord, saopšteno je u sruu iz ministarstva energije. To je neznatno više od proizvodnje iz avgusta od 10,52 mbd i ravno prethodnom rekordu ostvarenom u junu ove godine. U tonama nafte, Rusija je prošlog meseca proizvela 43,08 miliona. **Reuters**

BAKU – Američki energetski ekspert Alexandros Petersen ocenio je da je Južni gasni koridor od

posebnog interesa za evropsku energetsku bezbednost, ali i za transatlantsku zajednicu. Ovaj savetnik u Inicijativi za evropsku energetsku bezbednost, pri međunarodnom centru Woodrow Wilson je na jednom skupu u Bakuu rekao da je Azerbejdžan najbolja opcija za isporuke prirodnog gasa u Evropu. Sprovođenje ovog projekta označiće početak politike okončanja zavisnosti (Evrope od uvoza gasa iz) Rusije i dobijanje novog partnera u Azerbejdžanu”, rekao je Petersen.

Trend

BRISEL – Evropska komisija smatra da je na srednji rok potrebna i realna izgradnja gasovoda koji bi spojili sisteme Bugarske, Rumunije, Mađarske i Austrije, saznaje 1. oktobra azerbejdžanska agencija **Trend** iz izvora u odeljenju za energetiku EK. „Mi radimo na izgradnji potrebne (gasovodne) infrastrukture u centralnoj i istočnoj Evropi“, navodi taj izvor i dodaje da bi ti projekti mogli biti finansirani iz EU fondova (50 milijardi evra) Programa povezivanja Evrope (Connecting Europe Facility) uz ubranu proceduru izdavanja potrebnih dozvola.

VILNIUS - Evropski komesar za tržišnu konkurenciju Joaquin Almunia (foto) kazao je u četvrtak da je spreman da optuži Gasprom za narušavanje ravnopravne tržišne utakmice. Evropska komisija (EK) pokrenula je istragu pre više od godinu dana, tereteći Gasprom da je navodno ometao slobodan protok gasa kroz 27 zemalja EU i nametao u dugoročnim ugovorima nepoštene cene klijentima vezivanjem za cenu nafte. Govoreći na konferenciji u litvanskom glavnom gradu Vilniusu Almunia je rekao da EK priprema službeni prigovor Gaspromu, ali i da je "prerano za procene kada će biti povučeni sledeći potezi u ovoj istrazi“.

MOSKVA – Gazprom je u septembru uvećao izvoz gasa u Evropu i Tursku za čak 25% u odnosu na isti mesec 2012, (na 13,3 milijarde kubika, prema 10,6 mlrd. m³ sept/2012.), jer su evropski kupci požurili da popune ispražnjena skladišta pre zimske grejne sezone. Gazprom je za prvih devet meseci uvećao izvoz na to tržište na ukupno 118,4 milijarde m³, saopšteno je iz Gazprom Exporta. **Bloomberg**

MOSKVA – Posle 2016. godine ruski prirodni gas biće jeftiniji u Evropi za otprilike jednu trećinu zbog gasa iz škriljaca, prema kome Gazprom ima skeptičan stav, zbog čega će početi da beleži gubitke, izjavio je čelnik ruskog Instituta za globalizaciju i društvene

pokrete (IGSO) Boris Kagarlitski. On navodi da Gazprom nema primeren odgovor na revoluciju u proizvodnji gasa iz škriljaca koja se iz SAD prenosi i na Aziju, posle odluke uprave kompanije da ne razvija taj segment, jer procenjuje da će konvencionalni gas biti još dugo ekonomski konkurentniji od onoga iz škriljaca. **Silobreaker**

VAŠINGTON – Kompanija BG group sa partnerima počela je planiranje projekta iz koga će krenuti prvi izvoz LNG-a iz SAD, posle dobijanja dozvole od američkog ministarstva energije. Odobren je izvoz do 15 miliona tona izvoza LNG-a iz njihovog projekta Lake Charles u državi sa kojima SAD nemaju sporazum o slobodnoj trgovini. BG i partner Energy Transfer treba još da dobiju formalno odobrenje od nacionalne energetske regulatorne komisije, pa očekuju da do 2015. godine donesu finalnu investicionu odluku o projektu. **UPI**

СВЕТ ОКО НАС ПОКРЕЋЕ ЕНЕРГИЈА,
НАЈБОЉА ЈЕ ОНА КОЈА ГА ЧУВА.

СРБИЈАГАС

ЈП "СРБИЈАГАС"
Народног фронта 12, Нови Сад, Србија
Тел: +381 21 481 1549; +381 21 481 2703
Факс: +381 21 481 1305
www.srbijagas.com

SOFIJA – Gasovod između Bugarske i Rumunije biće završen i pušten u rad u 2014. godini, kazao je na press konferenciji 30. septembra bugarski ministar energije Dragomir Stojnev. Reverzibilni gasovod koji partnerski grade Bulgartransgaz i rumunski Transgaz povezaće, prolazeći ispod Dunava, južno rumunsko mesto Komaska sa Martenom, na severu Bugarske. Deonica od 15 kilometara gradi se u Bugarskoj, a 7,5 km u Rumuniji, kao i sekcija od 2 km ispod Dunava.

SeeNews

ZAGREB/BUDIMPEŠTA – Posle raspisivanja Interpolove poternice za prvim čovekom MOL-a Zsoltom Hernadijem mađarska država preporučila je u sredu upravi domaće naftne kompanije da napravi „reviziju portfelja“ u hrvatskoj naftnoj kompaniji INA, i „ako je potrebno, preduzme pripreme za prodaju deonice Ine“. U MOL-u naglašavaju da će se svim zakonitim sredstvima boriti da zaštite Hernadija. "Stalna politička kampanja protiv MOL-a u Hrvatskoj, javne pretnje

MOL to review portfolio, could sell INA shares

Ako MOL odluči da proda svoj udeo u Ini, konsultovaće se s hrvatskom vladom kao potencijalnim kupcem "iako je Zagreb izgubio pravo prvotkupa zbog kršenja ugovora iz 2009.", priopćeno je u četvrtak iz mađarske kompanije. Prema sadašnjoj ceni na berzi, Hrvatskoj državi za otkup MOL-ovog udela od 49,1% trebalo bi oko tri milijarde evra.

Mađarski poslovni portal **Portfolio** ističe da je Mađarska država ceo sukob digla na politički nivo, što bi MOL moglo koštati udela u Ini. "Prodaja udela u Ini bila bi štetna iz više razloga. Kupovina udela u Ini bila je relativno skupa za MOL, a od tada je utrošeno dosta novaca za investicije. Osim toga, ostaje pitanje ko bi bio kupac; Rusi su odnedavno prisutni, ali MOL-ovi aduti tu nisu tako snažni. Opcija je i austrijski OMV, koji je bio među potencijalnim kupcima Ine 2003. godine", ističe **Portfolio**.

hrvatskog ministra finansija Slavka Linića protiv najvećeg ulagača u toj zemlji, kao i postupci hrvatskih

pravosudnih tela protiv nekih direktora MOL-a upućuju na to da se služe sredstvima pritiska van ekonomske sfere. Te su metode neprihvatljive u Evropskoj uniji, Mađarska to ne može da dopusti a da ne reaguje", saopštio je ured za odnose s javnošću mađarske vlade. Potez Vlade istog dana je oborio vrednost MOL-a za čak 2%. Premijer Hrvatske Zoran Milanović pozvao je u četvrtak ministre da se suzdrže od komentara, dodao da Vlada ne može uticati na postupak protiv Hernadija i ocenio da slučaj INA-MOL ne shvata kao ratno stanje. **BBJ, Hina**

**ЗА ЕФИКАСНИЈЕ
И СИГУРНИЈЕ ПОСЛОВАЊЕ**
КВАЛИФИКОВАНИ ЕЛЕКТРОНСКИ СЕРТИФИКАТИ ПКС

Привредна комора Србије омогућила је својим члановима, свим привредним субјектима бесплатно издавање квалификованих електронских сертификата, помоћу којих можете из своје канцеларије да поднесете ПДВ пријаву, проверавате финансијски рејтинг свог и предузећа са којима сарађујете, оглашавате понуду и тражњу, поднесете царинску декларацију, пријаву и одјаву запослених.

Ова напредна, савремена и јединствена услуга Привредне коморе Србије омогућава предузећима и пословним људима сигурно електронско пословање, смањење трошкова, поједностављење процедура и повећање ефикасности у раду.

pkzca@pks.rs www.pks.rs/ca

У НАЈБОЉЕМ ИНТЕРЕСУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ
www.pks.rs

**ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ**